



KPMG AS
Postboks 7000 Majorstua
0306 OSLO

VÅR REFERANSE
22/4853

DERES REFERANSE

DATO
16.02.2023

Tilsynsrapport

1. Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tilsyn med en bank der KPMG AS (KPMG) var valgt revisor. Tilsynsrapporten var av en slik karakter at det var naturlig å gjennomføre en oppfølging av KPMGs revisjonsarbeid. De omtalte forholdene ligger noe tilbake i tid.

Finanstilsynet ba KPMG i brev datert 24. april 2022 om å redegjøre for utvalgte deler av revisjonen for perioden 2016 til 2020. Sentrale problemstillinger er revisors oppfølging, herunder skriftlig kommunikasjon, avdekkete brudd på revisjonsklientens interne rutiner og fullmakter samt vurdering av tap på utlån. KPMG har i perioden 2015 til 2020 avgitt revisjonsberetninger uten forbehold eller presiseringer.

Finanstilsynet vil gjøre oppmerksom på at henvisninger til revisorloven i denne tilsynsrapporten er til tidligere revisorlov som var gjeldende frem til 1. januar 2021.

2. Tidslinje med aktuelle hendelser

I det følgende omtales aktuelle hendelser i perioden februar 2016 til våren 2020:

- **Februar 2016**
Revisor presenterte en oppsummering av revisjonen av 2015 for revisjonsutvalget og styret. Det ble blant annet gitt tilbakemelding fra revisor på svakheter i rutiner relatert til oppfølging og vurdering av tapsutsatte engasjement.
- **Februar 2017**
Revisor presenterte en oppsummering av revisjonen av 2016 for revisjonsutvalget. Det ble blant annet gitt tilbakemelding fra revisor på svakheter knyttet til dokumentasjon og rutiner for vedlikehold av tapsavsetninger på engasjement.
- **August 2017**
Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i banken i mars 2017, og Finanstilsynets endelige merknader forelå august 2017. Under tilsynet med revisjonsforetaket, viste revisor til Finanstilsynets endelige rapport etter tilsynet i banken, hvor det blant fremgikk at banksjefen hadde direkte kundeansvar for flere kunder, og at det for flere kunder hvor banksjefen hadde kundeansvar var foretatt kredittbeslutninger utover administrasjonens fullmakt.

- Februar 2018
Revisor presenterte en oppsummering av revisjonen av 2017 for revisjonsutvalget. Det ble blant annet gitt tilbakemelding fra revisor på at arbeidet med å heve kvaliteten og objektivitet på tapsvurderinger burde fortsette for ytterligere å heve kvaliteten.
- Februar 2018
Revisor deltok i et styremøte hvor også compliance-ansvarlig deltok. Etter at administrasjonen forlot møtet, hadde styret møte med revisor alene. Det ble kommunisert i denne delen av møtet at banksjefen fortsatt var involvert i noen av problemengasjementene.
- Februar 2019
Revisor presenterte en oppsummering av revisjonen av 2018 for revisjonsutvalget. Det ble blant annet gitt tilbakemelding fra revisor på enkelte svakheter og at det fortsatt var forbedringsmuligheter i forbindelse med dokumentasjon og vurdering av tapsavsetninger.
- Høsten 2019
Det foreligger et arbeidspapir fra revisor som synes å være utarbeidet høsten 2019. Det fremgår av arbeidspapiret at det var oppdaget forhold ved banksjefens kredittbehandling som var i strid med bankens kredittpolicy, og at det var registrert fullmaktsbrudd.

3. Rapportering til styret

Rapportering av svakheter i etterlevelse av rutiner vedrørende vurdering av tapsutsatte engasjement - herunder bruk av nummererte brev

I perioden tilsynet dekker, har det vært avdekket brudd på retningslinjer og fullmakter som kan oppsummeres som følger:

- Manglende overføring fra banksjefen til andre definerte kunderådgivere av oppfølging av i overkant av 40 engasjementer i 2016.
- Risikokontrollrapport for Q3 2016 med 11 fullmaktsbrudd for styret.
- Bevilget overtrekk av banksjefen som oversteg bevilgningsfullmakten betydelig i Q4 2017.
- Finanstillsynets kritikk i tilsynsrapport i 2017 av banksjefens involvering i kundeoppfølging og kredittbeslutninger, samt fullmaktsbrudd.
- Risiko- og kontrollfunksjonens rapportering til styret i oktober 2017 om banksjefens fullmaktsbrudd, og manglende overføring av banksjefens kundeansvar til andre kundebehandlere samt mangler knyttet til oversikter over misligholdte lån.
- Rapport i 2019 hvor det fremgikk at det var oppdaget forhold som tilsa at banksjefens kredittbehandling var i brudd med tidligere beslutninger om at banksjefen ikke skulle ha egen kundeportefølje og ikke bevilgningsfullmakt for egne kunder

Det fremgår av revisors arbeidspapirer og opplysninger gitt av revisor under tilsynet, at revisor var kjent med de ovennevnte forhold.

Revisor gjennomgikk og vurderte i 2015-revisjonen rutinene relatert til oppfølging og vurdering av tapsutsatte engasjement. Revisor avdekket ved denne gjennomgangen at den ordinære prosessen for å vurdere og følge opp tapsutsatte engasjement ikke ble etterlevd for samtlige kontrollerte

engasjementer. Forholdet ble i februar 2016 rapportert i en presentasjon til revisjonsutvalget og styret. Revisor omtalte svakheten som uheldig ut fra et corporate governance-perspektiv.

Revisor oppsummerte også revisjonen for revisjonsutvalget og styret etter 2016, 2017 og 2018-revisjonen. I alle presentasjonene i de nevnte møtene påpekte revisor et fortsatt forbedringspotensiale og behov for heving av kvalitet vedrørende rutinene relatert til oppfølging og vurdering av tapsutsatte engasjement.

I 2019 skrev revisor nummerert brev om fullmaktsbrudd, bevilgede overtrekk og bruk av interimskonti. Revisor ble kjent med misbruk av interimskonti i 2019.

Revisor skriver i kommentarer til foreløpig tilsynsrapport at de er enig i at det kunne vært skrevet nummerert brev tidligere, men viser til at det ble rapportert muntlig og skriftlig til styret i perioden gjennom presentasjoner i fysiske møter og at forholdene var kjent for styret.

Finanstilsynets vurdering

Tidligere revisorlov av 1999, § 5-2 fjerde ledd punkt 2 sier at revisor skriftlig skal påpeke feil og mangler ved organisering av og kontroll med formuesforvaltningen. Det henvises videre til § 5-4, som sier at brev med påpekninger som i § 5-2 fjerde ledd, skal nummereres fortløpende. Det vises også til Finanstilsynets Tematilsynsrapport fra 2015 (Revisjon av bank) hvor det fremgår av punkt 5.6 viktigheten av at revisor sender nummererte brev når dette er påkrevet, og at det skal sendes nummerert brev dersom revisor er i tvil om slik plikt foreligger.

Finanstilsynsloven § 3a fastslår rapporteringsplikt til Finanstilsynet. De forhold som ble avdekket av revisor var så alvorlige at det burde vært dokumentert hvorfor revisor ikke rapporterte dette til Finanstilsynet. Det vises til at kategoriseringen av engasjementer som tapsengasjementer og tapsføring har direkte betydning for beregningen av bankens kapitaldekning.

Revisor har i perioden 2015 til 2018 vurdert svakheter i rutinene knyttet til oppfølging og vurdering av tapsutsatte engasjement som så alvorlig at forholdet årlig er rapportert i presentasjoner til revisjonsutvalget og styret. Finanstilsynet mener at dette forholdet skulle vært rapportert skriftlig i nummerert brev på et tidligere tidspunkt i denne perioden. Nummererte brev er et lovkrav som gir notoritet og skal bidra til å sikre adekvat oppfølging fra styret og administrasjonen. Finanstilsynet vil presisere at selv om styret og ledelsen er kjent med forhold som i utgangspunktet krever skriftlig rapportering fra revisor i nummerert brev, så fritar ikke dette revisor fra å rapportere de aktuelle forholdene i nummerert brev.

At forholdet ikke er rapportert i nummerert brev verken for 2015, 2016, 2017 eller 2018 anser Finanstilsynet som et brudd på revisorloven § 5-2 fjerde ledd, punkt 2, jf. § 5-4. Det vises også til ny revisorlov § 9-5, første og annet ledd.

4. Oppsummering

Finanstilsynet konstaterer at det har vært manglende skriftlig rapportering i form av nummerert brev til styret om mangler ved etterlevelse av interne rutiner og brudd på fullmakter over flere år.

Det fremgår av revisjonsselskapets tilsvarende at revisjonsselskapet sier seg enig i at det burde vært skrevet nummerert brev tidligere.

Finanstilsynet legger til grunn at revisjonsselskapet iverksetter hensiktsmessige tiltak for å sikre at at tilsvarende situasjoner ikke gjentar seg.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
direktør for markedstilsyn

Anders Hole
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.